

Rariteettikomitean hyväksymät vuoden 2007 harvinaisuushavainnot

Antero Lindholm, Tapio Aalto, Jyrki Normaja, Visa Rauste & William Velmala

BirdLife Suomen rariteettikomitea (RK) käsittelee vuodelta 2007 tähän katsaukseen 176 lomaketta, joista hyväksyttiin 159 eli 90 %. Muiden vuosien havaintoja saatiin myös käsiteltyä loppuun sen verran, että katsauksen kokonaislomakemäärä on 231, joista hyväksyttyjä 200. Ottaen huomioon kaikki lomakkeet hyväksyttyjen osuus on 87 %. Vuoden 2007 lomakkeista 63 %:in liittyi joko valokuva tai äänite.

Suomelle uusia lintulajeja hyväksyttiin A-kategoriaan kaksi, välimerenlokki ja siperiansirri. E-kategoriaan hyväksyttiin uusiksi lajeiksi savannihaikara ja kiinanriisihaikara. Toisen kerran tavattiin aavikkohaukka ja harakkakäki, jonka kategoria vaihtui B:stä A:han. Muita korkeintaan kymmenen kertaa tavattuja lajeja olivat ruskohaikara, pikkukotka, valkoperäsirri, tundrakurppelo, ruusulokki, vihertikka, arokiuru, vaaleakultarinta, rusorintakerttu ja ruostekurkkusirkku. Alalajeista tavattiin kolmatta kertaa *islandica*-alalajin mustapyrstökuiri (myös maan toinen havainto vuodelta 2005 hyväksyttiin). E-kategorian lajeista mainittakoon patagonianhaapana.

Tavallista enemmän havaintoja hyväksyttiin mm. seuraavista lajeista: käärmeekotka, pikkutrappi, palsasirri, mustakaularastas ja valkopäätiainen. Mm. seuraavia lajeja ei tavattu lainkaan: amerikanhaapana (aiemmin 62 havaintoa, edellinen vuosi ilman amerikanhaapanahavaintoa oli 1989), pilkkaniska (aiemmin 59 havaintoa, edellinen pilkkaniskaton vuosi oli 1987), suula (aiemmin 40), nummikirvinen (aiemmin 190, tätä lajia ei havaittu myöskään 2001, mutta muuten kaikkina RK:n toimintavuosina).

Pyydytettujen lintujen dokumentointi

Jos rengastaja pyydyttää harvinaisuuden, se kannattaa dokumentoida mahdollisimman hyvin. Tiettyt mitat saattavat olla ratkaisevia. Jos lajikohtaista tietoutta ei satu olemaan käsillä, kannattaa muistaa ainakin seuraavat: siipi (maksimi), käsisulkien kärkien etäisyydet siiven kärjestä (ainakin 6-8 ulointa), käsisulkien kovertumat, uloimman

käsisulan kärjen ja käsisulkien peitinhöyhenen kärkien välinen etäisyys, nokka kallon (kannattaa mitata myös sierainaukon etureunaan), pyrstö alapuolelta, pyrstön pyöristymä ja nilkka (Svenssonin [1992] "vakiomenetelmä"). Monilla muillakin mitoilla voi olla merkitystä joissakin tilanteissa. Jos kyseessä on jo löydetyn harvinaisuuden teemapyynti, tarvittaviin mittoihin on syytä tutustua ennalta. Useat edellä mainituistakin mitoista ovat melko hankalia ottaa toistuvasti vertailukelpoisesti, ja tästäkin syystä kannattaa silloin tällöin harjoitella lintujen mittaamista.

Lähes kaikki käteen saadut harvinaisuudet on nykyisin valokuvattu. Kuvattaessa kannattaa muistaa ottaa kuvia mahdollisimman monesta kuvakulmasta. Muista esimerkiksi pyrstön alapeitinhöyhenet ja nokan muoto suoraan päältä ja/tai alta. Kuvaa lintu aurinkoisella säällä sekä varjossa että auringossa. Jos mahdollista, ainakin joihinkin kuviin kannattaa ottaa mukaan vertailuväri, vaikkapa harmaakortti. Joka tapauksessa värejä kannattaa kirjata ylös alkuperäismuistiinpanoihin jo maastossa, eikä luottaa pelkästään valokuviiin. Valokuvien värit ovat aina olleet hankalasti tulkittavia, ja digikuvauksen myötä vaihtelumahdollisuuksia on tullut vain lisää. Lisäksi kannattaa muistaa, että jos lintu äänitelee kädessä, ääni kannattaa kuvata muistiinpanoissa tarkoin.

Mikäli rengastetusta harvinaisuudesta irtoaa höyheniä käsittelyn aikana, ne on syytä kerätä talteen. RK ei voi vielä nykyisin tehdä tai teettää DNA- tai isotooppianalyysiä rutiininomaisesti, mutta näytteet säilyvät pitkään. Sijoita höyhenet kirjekuoreen, sulje kuori ja kirjoita päälle laji, paikka ja aika. Kirjoita myös tieto tai arvio siitä, minkä ruumiinosan höyhenistä oli kyse. Säilytä kuori kuivassa paikassa ja lähetä se RK:lle samalla, kun lähetät ilmoituksen. RK lisää kuoreen omat viitetietonsa ja toimittaa näytteen Eläinmuseolle.

Risteymien tarkastus

RK on vuosien varrella tarkastanut sellaisia risteymiä, joissa vähintään toinen risteytynneiksi epäilyistä lajeista on RK:n tarkastet-

tavien listalla. Nämä tarkastetaan ja julkaistaan jatkossakin. RK ei kuitenkaan ylläpidä kategorista listaa Suomessa tavatuista harvinaisten lajien risteymistä, ja on tietoinen siitä, ettei emolajien määrittäminen linnun ulkonäön tai äänen perusteella ole monesti niin varmalla pohjalla kuin normaalien RK:n hyväksyntää vaativien lajien. Näin ollen hyväksytytkin risteymät julkaistaan usein varuksellisin kommentein.

Vanhat havainnot

RK on tarkastanut havaintoja vuodesta 1975 lähtien. Sitä varhaisemmista havainnoista on käsitelty vain osa. Muutamien erityisen harvinaisten lajien kaikki havainnot on kuitenkin tarkastettu (Rariteettikomitea 1984). Vuotta 1975 edeltävien havaintojen joukossa on lukuisia käsittelemättömiä havaintoja sellaisistakin lajeista, jotka ovat jossakin vaiheessa olleet tai ovat jopa edelleen RK:ssa tarkastettavia.

Koska kaikkia havaintoja ei ole tarkastettu, ns. viralliseen faunistiseen aineistoon kuuluviksi havainnoiksi luetaan RK:n hyväksymien lisäksi ne, jotka on julkaistu teoksessa Solonen (1985). Jos jokin vanha havainto ei täytä näitä kriteereitä, RK:n tulee tarkastaa se ennen julkaisua. On esitetty kysymyksiä, pitäisikö jotkin tai jopa kaikki näistä vanhoista havainnoista kuitenkin tarkastaa. Jos kaikki, niin minkä vuoden RK:n listan mukaiset? Jos ei kaikkia, niin mitkä? Dokumentaatio voi olla varsin heikkoa tai sitä ei ole enää lainkaan saatavissa. Näin ollen ei tunnu kovin tasapuoliselta hylätä satunnaisia vanhoja havaintoja sen perusteella, että niihin liittyviä dokumentteja toimitetaan RK:lle – paitsi tietenkin tapauksissa, joissa on todellisia syitä epäillä määrittelyn olevan väärä. Yksi vaihtoehto olisi arvioida vanhoja havaintoja omilla kriteereillään. Näinhän RK itse asiassa teki jo kerran osaan havainnoista ja käytettyjä kriteereitä on selitetty em. artikkelissa. RK katsoo kuitenkin, ettei ole tarkoituksenmukaista ylläpitää jatkuvasti kahdenlaisia kriteerejä: toisia nykyhavainnoille, toisia harvoin käsiteltäville tuleville havainnoille ajalta ennen vuotta 1975. RK ei siis pääsääntöi-

sesti käsittelee näitä vanhoja havaintoja. Sel-laiset vanhat havainnot, joista on kiistaton dokumentaatio (esim. kokoelmista löytynyt museonäyte) RK tarkastaa jatkossakin. Sen sijaan RK julkaisee korjauksia vanhoihin kä-sittelemättömiin havaintoihin, mikäli Solosen (1985) antamissa tiedoissa havaitaan selviä virheitä. Esimerkkitapauksia on kappaleessa ”Korjauksia ja lisäyksiä”. RK myös arkistoi saamansa dokumentit näistä havainnoista.

Taigauunilintu ja kashmirinuunilintu

Korostettakoon, että taiga- ja kashmirinuunilinnun omiksi lajeikseen erottamisen jäl-keen tätä edeltävät nimikkeellä taigauunilin-tu *Phylloscopus inornatus* hyväksytyt vanhat havainnot on pääsääntöisesti tulkittava vas-taamaan nykynimikettä taiga/kashmirinuuni-lintu *Phylloscopus inornatus/humei*. RK ei ole toistaiseksi käynyt läpi kaikkia näitä vanhoja havaintoja ja erotellut toisistaan määritettyä *inornatusta* ja lajilleen määrittämättömiä.

Rariteettikomitea

Vuonna 2007 RK:aan kuuluivat Visa Rauste (puheenjohtaja), Antero Lindholm (sihteeri), Tapio Aalto, Pekka J. Nikander, Jyrki Nor-maja, Kari Soilevaara ja William Velmala. Huhtikuussa 2008 Antero Lindholm jättäytyi pois ja hänen tilalleen jäseneksi ja sihteeriksi valittiin Aleksi Lehikoinen.

RK:n www – sivut löydät osoitteesta: www.birdlife.fi/havainnot/rariteettikomitea.shtml ja AERC:n (Association of European Records and Rarities Committees) osoittees-ta www.aerc.eu. Sivuilta löytyy hyödyllistä tietoa ja tuoreita tiedotteita.

Merkintätapoja

Linnun ikä merkitään kalenterivuosina: 1kv = kuluvana kalenterivuonna syntynyt, 2kv = edellisenä kalenterivuonna syntynyt, +1kv = ennen kuluvaa kalenterivuotta syntynyt jne. Muut käytetyt lyhenteet: ad = aikuisen puvussa, imm = ei vielä aikuisen puvussa, subad = vanhempi kuin nuorimman ikäluo-kan lintu, muttei vielä aikuisen puvussa, jp = juhlapukuinen (lajeilla, joilla on lisäänty-mistoimintoihin liittyvä värikkäämpi puku osan vuotta), tp = talvipukuinen (lajeilla, joil-la on normaalikierrossa selvästi erivärinen puku talvella ja kesällä, tp viittaa ”talvisen näköiseen” pukuun riippumatta siitä, mihin höyhensukupolven höyhenet kuuluvat tai mihin aikaan vuodesta se linnulla on), vp = vaihtopukuinen (tyypillisesti sulkimassa

kesäpukuun tai talvipukuun), k = koiras, n = naaras, n-puk = naaraspuukuinen (linnul-la on naaraan puvun näköinen puku, tyy-pillisesti naaras tai nuori lintu), v tai ään. = RK:lla on ollut käytössään päätöstä tukevaa valokuva-, video- tai äänitemateriaalia. Näy-te tarkoittaa, että lintu on kuollut ja taltioitu johonkin museoon. Muuttavasta linnusta on ilmoitettu usein ilmansuunta (N = pohjoinen jne.). Jos kahden havainnon lintuyskilöiden todetaan olevan samoja, tästä on kiistaton todiste esim. pukutuntomerkeissä tai linnulla on luettu rengas, tai asia on muuten selvä. Samoiksi ja todennäköisesti samoiksi tulkitut linnut lasketaan yhdeksi yksilöksi yhteisluku-määrissä, mahdollisesti samat lasketaan kah-deksi (tai useammaksi) yksilöksi. Milloin yk-silömäärää ei ilmoiteta, havainto koskee yhtä yksilöä. Pieni a-kirjain lukumäärän edessä tarkoittaa, että linnut ovat olleet yhdessä par-veassa. Havainnoitsijaluettelossa ilmoittajan nimi on ensimmäisenä, mikäli hän on myös havainnut linnun, ellei, ilmoittajan nimi on viimeisenä. Muut nimet ovat siinä järjestyk-sessä, jossa ne esiintyvät lomakkeella, ja jos nimiä on paljon, mainitaan vain osa. Jos RK on saanut samasta havainnosta useita lo-makkeita, lomakkeiden tiedot on yhdistetty, ja havainnoijat ovat yksien sulkeiden sisällä. Muutaman havainnon kohdalla ilmoittajana mainitaan vain ilm. RK. Näistä havainnoista ei ole saatu lomaketta, mutta ne on käsitel-ty julkaistujen valokuvien perusteella. Olisi kuitenkin erittäin toivottavaa, ettei tällaista käytäntöä tarvittaisi enää jatkossa.

Katsauksessa on lajin nimen jälkeen suluis-sa kolme lukua. Ne ilmaisevat tavattujen yk-silöiden kokonaismäärä: ensimmäinen luku käsittää ajan vuoteen 1974 asti, toinen luku RK:n toiminnan alkamisesta vuonna 1975 vuoden 2006 loppuun asti ja kolmas vuoden 2007. Näiden lukujen jälkeen on yhtäsuu-ruusmerkki, jota seuraa kaikkina aikoina ta-vattujen yksilöiden kokonaismäärä. Toisissa suluissa luetellaan kuuden edeltävän vuoden yksilömäärät, siis vuosilta 2001-2006 aika-järjestyksessä. Lukumäärä on ko. vuonna löytyneiden uusien lintujen lukumäärä, ei siis välttämättä ko. vuodelta hyväksytyjen yksilöiden määrä.

Hyväksytyt havainnot

Kategoria A

Ruostesorsa *Tadorna ferruginea*

24.7.1995 Pori Kokemäenjoen suisto a3 (Janne Lampolahti, Kimmo Nuotio).

RK ei ole tarkastanut tästä lajista vuoden 1999 jälkeen tehtyjä havaintoja.

Amerikantavi *Anas carolinensis* (1, 72, 7) = 80 (7, 3, 1, 5, 6, 7)

9. - 15.4. Hanko Täktbukten ja Långören k jp (v) (Totti Toiskallio, Tomi Kaijanen, Paavo Sallinen ym.); 16.4. Turku Friskalanlahti k jp (Jarmo Laine); 21.4. - 2.5. Hailuoto Patelanselkä k jp (Juha Markkola, Veijo Nissilä, Hannu Kianen, Riitta Kianen, Ari Kakko ym.); 24.4. Kokemäki Puurijärvi k jp (Rami Lindroos ym.); 25.4. Kalajoki Letonlahti k jp (v) (Sep-po Pudas, Jan Nygård, Erkki Lämsä ym.); 25.5. Vi-rolahti Viikkiläntura k jp (Pekka Toiminen, Harri Siitonen ym.); 23. - 27.6. Mustasaari Vassorfjärden k jp (v) (Arto Keskinen, Tomas Klemets, Mats Björk-lund, Joel Karvonen, Harry Seppälä ym.).

Sinisiipitavi *Anas discors* (1, 14, 1) = 16 (1, 0, 0, 1, 0, 0)

26.4. Iitti Kupparinjoen lintutorni k jp (v) (Hannu Sorsa, Asta Sorsa ym.).

Kyseessä on kuudes huhtikuussa löyty-nyt sinisiipitavi. Toukokuussa on löytynyt yhdeksän lintua ja kesäkuussa yksi. Sinisiip-itageja on nähty 23.4.–17.6. Kaikki yksilöt ovat olleet koiraita ja havainnoista kuusi on sisämaan kunnista. Ensimmäinen ha-vainto – ja 1970-luvun ainoa – on vuodelta 1972. 1980-luvulla havaintoja kertyi viisi ja 1990-luvulla seitsemän. Tämä havainto on vasta kolmas 2000-luvulla.

Punapäänarsku *Netta rufina* (9, 71, 4) = 84 (4, 0, 0, 5, 2, 0)

12. - 15.4. Säskylä Pyhäjokisuu k ja n (v) (Rauli Holm, Jarmo Holm, Kari Kekki, Ilkka Kuvaja); 23. - 24.4. Raahe Pattijokisuu-Hakotauri k jp (Heikki Tuohimaa, Kari Varpenius ym.); 25.4. Hailuoto Kirk-kosalmi k jp (v) (Vesa Heikkilä, Juha Tuomi, Timo Lahti ym.); 29.4. - 2.5. Hailuoto Viinikanlahti k jp (Juha Markkola, Veijo Nissilä ym.). Hailuodon ha-vainnot koskevat todennäköisesti samaa yksilöä.

Amerikantukkasotka *Aythya collaris* (0, 10, 1) = 11 (0, 0, 1, 2, 1, 1)

2. - 14.5. Hailuoto Viinikanlahti k jp (v) (Osma Heikkala, Juhani Karvonen, Harri Taavetti, Mikko Ala-Kojola ym.).

Ruskosotka *Aythya nyroca* (4, 10, 1) = 15 (0, 0, 0, 1, 1, 0)

27.4. Helsinki Pornaistenniemi k jp (v) (Antto Mäkinen ym.).

Pilkaniska *Melanitta perspicillata* (10, 49, 0) = 59 (5, 1, 3, 2, 2, 1)

26. - 28.6.1995 Luvia Säppi k jp (Janne Lampolah-ti); 2.5.2004 Pori Tahkoluoto k jp (Jari Helstola).

Säpin yksilö on jo aikaisemmin hyväksytty päivämäärällä 23.6.

Isohaarahaukka *Milvus milvus* Piikkiö 17.4.2007. Monessa paikassa Etelä-Suomessa havaittu yksilö. Kuva: HARRY J. LEHTO

Mustakaulauikku *Podiceps nigricollis* (17, 12, 1) = 30 (0, 0, 0, 1, 0, 0)

7.5. Närpiö Tjälax jp (v) (Roland Lillkåla ym.).

Kolmas havainto vuoden 1990 jälkeen.

Suula *Morus bassanus* (3, 37, 0) = 40 (2, 0, 0, 1, 1, 1)

9.10.2004 Kirkkonummi Ravals 1kv SW (Sakari Damski).

Ruskohaikara *Ardea purpurea* (2, 6, 1) = 9 (0, 0, 0, 0, 0, 0)

28.9. Siuntio Myrans +1kv SE (Timo Hietanen). Edellinen havainto on vuodelta 1997.

Pronssi-iibis *Plegadis falcinellus* (2, 48, 2) = 52 (1, 2, 2, 0, 0, 0)

27.9. Hanko Uddskatan WSW 12.45-12.56 (Jari Laitasalo, Kai Hilditch, Eki Karhu, Aatu Vattulainen, Tatu Hokkanen); 27.9. Hanko Tåktom Vedagrunnet E 19.18 (Dick Forsman); 27. - 28.9. Tammisaari Finby Gränd (Jarmo Koistinen ym.). Hangon havainnot koskevat todennäköisesti samaa yksilöä. Sen sijaan Tammisaaren lintu on eri yksilö, koska se oli paikalla samaan aikaan.

Hanhikorppikotka *Gyps fulvus* Tammela 24.4.2007. Etelä-Suomen halki muuttanut lintu pysähtyi hetkeksi Tammelassa. Kuvat: TAPIO TUOMELA

Isohaarahaukka *Milvus milvus* (11, 31, 3) = 45 (0, 1, 0, 0, 2, 1)

10.3. Lieto Suopohjantie N/NW 16.15-16.20 (Harri Salo, Jarmo Saarnio, Esa Rajamäki, Tarja Nykänen, Petri Laine, Kari Hongisto); 11.3. Mynämäki Mietoinen Saari +2kv (v) W 10.55-11.10 (Jukka Sillanpää, Rolf Karlsson, Birger Grönholm, Rainer Grönholm ym.); 22.3. Merikarvia Lankoski, Korvenperä SSW 10.30-10.35 (Seppo Niemispelto, Kyösti Anttalainen); 24.3. Kristiinankaupunki Härkmerinkylä S 9.58-10.44 (Jari Koivuluoma, Toni Vilkki); 24.3. Kristiinankaupunki Siipyyn torni (v) S (Petri Salo, Jorma Hannu, Veikko Forsberg, Kari Korhonen ym.); 2.4. Suomusjärvi Kitula E 8.55-9.00 (Jukka Koskelainen, Stefan Sandås); 2.4. Kirkkonummi Vuohimäki W 13.40-13.46 (Tarmo Lehtilä ym.); 2.4. Kirkkonummi Jorvas NE 16.00 (Timo Janhonen, Antto Mäkinen); 2.4. Vantaa Hämeenkylä Pitkäjärven lintutorni +2kv NE 16.30-16.40 (Leo Wallinmaa, Ville Wallinmaa); 3.4. Porvoo Ruskis (v) (Rasmus Lönnfors); 15.4. Karjaa Lämpträsket S-SW 12.45-12.55 (Veikko Tulonen, Jukka Santala); 17.4. Piikkiö Piikkiönlahti +2kv (v) N 18.40-19.15 (Hannu Huhtinen, Rami Lindroos, Jorma Hellsten); 18.4. Masku Laulainen NW 10.17-10.25 (Lauri Hakka, Marja Hakka). Laajalti kiertäviä ja monessa paikassa havaittuja yksilöitä. Mynämäen ja Liedon havaintojen on tulkittu koskevan todennäköisesti samaa yksilöä. Merikarvian ja Kristiinankaupungin linnut ovat myös todennäköisesti samoja. Havainnot välillä 2.4.-18.4. koskevat todennäköisesti kaikki samaa yksilöä. Monessa paikassa havaittiin, että kyseisen linnun oikean siiven takareunassa, sisimpien käsikulmien kohdalla oli kolo (neljänneksen käsikulman kärki poikki). Mynämäen ja Kristiinankaupungin linnuilla tuollaista kolaa ei ollut.

Hanhikorppikotka *Gyps fulvus* (6, 6, 1) = 13 (0, 1, 0, 0, 1, 0)

22.4. Pernaja Sarvilahti (v) W 14.40-14.45 (Pekka Toiminen, Jouko Olkio); 22.4. Kerava Keinukallio W

16.05-16.50 (Mika Ilari Koskinen ym.); 22.4. Tuusula Hyrylä W 16.40-17.05 (Karno Mikkola, Jussi Lindström, Jari Nummelin, Jörgen Palmgren, Pertti Saunamäki); 22.4. Nurmijärvi Klaukkala W 17.20-17.30 (Antti Mähönen, Kari Engelbarth ym.); 24.4. Tammela Talpia ad (v) (Tapio Tuomela ym.); 1.5. Mynämäki Mietoistenlahti +2kv NW-NNW 12.23-13.00 (Jukka Sillanpää, Tapio Aalto, Soili Leveelahti, Timo Elovaara, Esa Rajamäki, Mika Vainio, Henry Laine ym.). Havainnot 22.4. koskevat samaa yksilöä, joka muutti määrätietoisesti länteen. Todennäköisesti myös muut havainnot koskevat samaa yksilöä, koska aika ja reitti sopivat hyvin.

Käärmekotka *Circaetus gallicus* (0, 46, 8) = 54 (3, 0, 3, 7, 0, 1)

18.5. Kesälahti Särkivaara (v) N 12.03-12.06 (Petri Hottola); 23.5. Virolahti Pyterlahti SW 9.59-10.01 (Jukka T. Helin, Kari Laamanen); 25.5. Helsinki Haltialan/Niskalan pellot ENE 11.45-11.57 (Andreas Lindén, Mikael Lindén, Aili Jukarainen); 25.5. Siipoo Hindsby 12.16-12.20 (Heikki Vuonokari); 25.5. Hamina Salmi, Hevossaari (v) E 14.45-14.49 (Pekka Toiminen, Tero Ilomäki, Antti Vänskä, Jari Piepponen, Markku Piepponen); 2.6. Ylämaa Väkeväjärvi Ryönänlahti 2kv ESE 18.20-18.24 (Antti Kause, Kalle Rainio); 16.6. Virolahti Kurkela (Antti Kause, Matti Pajunen, Kari Raulos); 14.7. Helsinki Tapaninvainio ENE 15.30-15.35 (Markku Varhimo, Tuija Varhimo); 16.7. Kisko Leilä (v) (Hannu Haapasaa, Matti Leinonen); 24.8. Joutseno Kotasaari +1kv SE 17.25-17.35 (Paavo Rantanen, Henrik Salomaa, Ritva Laihi). Havainnot 25.5. koskevat todennäköisesti samaa yksilöä.

Arosuohaukka *Circus macrourus*

4.9.2005 Pori Ulasoori 1kv (Jari Lagerroos, Arto Kaituri, Jan-Erik Wessberg); 23.5.2006 Jyväskylän mlk Kuukasojanaukea-Jylhänperä 2kv (v) (Kalle Hiekkanen ym., ilm. Pekka Kyllönen); 30.5.2006 In-koo Nordanvik-Sunnanvik 2kv n (Lasse J. Laine).

RK ei ole tarkastanut tästä lajista vuoden 2006 jälkeen tehtyjä havaintoja.

Pikkukiljukotka *Aquila pomarina* (4, 250, –) (15, 14, 23, 13, 21, 28)

29.4.2006 Pori Teemuvoitto SE/S 11.40-11.56 (Jari Helstola); 25.8.2006 Espoo Soukka Kasavuori ENE 12.25-12.36 (Tarmo Lehtilä, Jani Ceder); 12.9.2006 Helsinki Viikki ad (v) (Petri Pietiläinen).

29.4.2006 Porin yksilö on jo hyväksytty toisesta paikasta, samoin Helsingin lintu 12.9.

RK ei ole tarkastanut tästä lajista vuoden 2006 jälkeen tehtyjä havaintoja.

Arokotka *Aquila nipalensis* (1, 43, 1) = 45 (3, 1, 4, 0, 3, 2)

3.6. Espoo Ämmäsuu 2kv (v) nousi ja lähti E (Matti Koivula); 3.6. Helsinki Malminkartanon huippu 2kv (v) E/ENE 14.50-15.10 (Petteri Hytönen, Ilpo Hall). Havainnot koskevat samaa yksilöä.

Pikkukotka *Hieraaetus pennatus* (0, 8, 1) = 9 (0, 0, 1, 1, 2, 1)

13.6.2006 Lappeenranta Vainikkala vaalea m (Seppo Löfgren); 12.5. Siilinjärvi Jännevirta Vehkamäki vaalea S 10.32-10.37 (Markku Ukkonen).

Aavikkohaukka *Falco cherrug* (0, 1, 1) = 2 (0, 0, 0, 0, 0, 0)

4. - 7.6. Korppoo Utö 2kv (v) (Kimmo Kuusisto, Ari Kuusela ym.).

Huhtikuun lopulla 1992 Kiteellä havaittiin edellinen A-kategorian aavikkohaukka. Oulussa liikkui kesäkuussa 1998 lintu, jonka jaloissa oli metsästyshaukan remmit. Aavikkohaukkahavainnoissa täytyy aina muistaa tarhakarkulaisten ja metsästyshaukkojen mahdollisuus. Niiden joukossa on myös vaikeasti määritettäviä risteymiä. Mm. Ruotsissa aavikkohaukat luetaan D-kategoriaan. Utön linnun sulkaosavaihe ja kuluneisuus oli yhteensopiva luontaisen alkuperän kans-

Pikkuharja *Tetrax tetrax* Dragsfjärd 9.9.2007. Pikkuharjat olivat kaikki koiraita, tässä vuoden kolmas yksilö. Kuva: TOM LINDROOS

Pikkuharja *Tetrax tetrax* Lappi 22.9.2007. Vuoden neljäs yksilö. Kuva: TOM LINDROOS

sa (D. Forsman kirj.), ja myös sen oleskelu ulkosaaristossa alkukesästä tuntuisi sopivan kuvaan. Laji pesii Euroopan itäosissa (Unkarissa toistasataa paria, Itävallassa harvinaisen, pieniä kantoja myös useassa muussa alueen maassa) ja siitä itään sekä Kaspianmeren pohjois- että eteläpuolelta Mongolian ja Keski-Kiinaan asti. Monet, etenkin nuoret yksilöt, muuttavat talvella etelämmäksi, ja lajista on jonkin verran havaintoja Itä-Afriikastakin (esim. Ferguson-Lees & Christie 2001). Toisaalta monet selviävät paikallintuina Keski-Aasian kylmistä talvista (Wassink & Oreel 2007). Suomen oloissa käytännössä huomattava määritysongelma muodostuu *calidus*-alalajin 2kv muuttohaukoista, jotka loppukevällä ja kesällä ovat varsin haalistuneita, ja melko erilaisia kuin miltä muuttohaukan on totuttu näyttävän.

Pikkuharja *Tetrax tetrax* (7, 8, 4) = 19 (0, 1, 0, 0, 0, 0)

28.4. Hammarland Sälis +2kv k (v) (ilm RK); 26.8. Perniö Sauru +2kv k (v) (Tarmo Lehtilä, Ju-

Siperiansirri *Calidris subminuta* Kotka 26.6.2007. Maamme ensimmäinen siperiansirri vietti kolme kesäkuusta päivää Kotkassa. Kuvat: HARRY J. LEHTO

hani Karhumäki, Leo Wallinmaa ym.); 5. - 13.9. Dragsfjärd Björkboda +1kv k (v) (Totti Toiskallio, Tomi Kaijanen ym.); 22. - 25.9. Lappi Kouklo +1kv k (v) (Juha Wallin, Timo Trogen ym.).

Poikkeuksellisen runsas esiintyminen: aiemmin ainoastaan vuonna 1994 on havaittu enemmän kuin yksi lintu. Tämän vuoden havaintojen tulkitsemiseksi samoiksi yksilöiksi ei ollut perusteita. Edellinen havainto on vuodelta 2002. Ruotsissa on vuoden 2006 loppuun mennessä havaittu 26 pikkuharjaa, joista suurin osa (18) on havaittu syksyllä tai alkutalvella (elo-joulukuu) (Sofnet 2008). Suomessa vastaavasti niistä 14 yksilöstä, joiden tapaamisajankohta tiedetään, ainoastaan viisi on havaittu vastaavana aikana ja selvästi suurempi osa on havaittu kevätpuolella. Suluissa olevat yksilölukumäärät on tarkistettu.

Aropääskykahlaja *Glareola nordmanni* (6, 13, 1) = 20 (1, 2, 0, 0, 0, 0)

11.8. Joutseno Kotasaari 1kv (v) (Paavo Rantanen, Sampsa Cairenius, Mika Ohtonen, Jarmo Pirhonen ym.).

Mustajalkatylli *Charadrius alexandrinus* (18, 52, 1) = 71 (2, 3, 0, 0, 1, 1)

31.5. Kirkkonummi Medvast Norra Fladet k (v) (Karno Mikkola ym.).

Siperiansirri *Calidris subminuta* (0, 0, 1) = 1 (0, 0, 0, 0, 0, 0)

26. - 28.6. Kotka Salminlahti (v) (Klaus Laine, Tero Ilomäki, Otto Tast, Rauno Sandberg ym.).

Uusi laji maallemme. Siperiansirri on erittäin harvinaisen vierailija Euroopassa. Se on tavattu Ruotsissa kerran: nuori lintu Öölänissa lokakuusta joulukuulle 1977 (Sofnet 2008, SOF 2003). Englannissa laji on tavattu kahdesti: aikuinen Cornwallissa kesäkuussa 1970 ja nuori Clevelandissa elokuussa

1982. Lisäksi Irlannista on havainto kesäkuulta 1996 ja Kreikasta maaliskuulta 1991. Laji pesii hajanaisesti Siperiassa ja talvehtii Intian ja Kaakkois-Aasian rannikoilla sekä Australiassa. Maailman populaatioksi on arvioitu vain 25000 yksilöä, joten siperiansirri on luskikasirrin jälkeen maailman harvalukuisin sirri (Wetlands International 2006).

Valkoperäsirri *Calidris fuscicollis* (0, 5, 1) = 6 (0, 0, 0, 0, 0, 0)

12.9. Outokumpu Vuonos ad (v) (Lassi Vänskä, Osmo Heikkala, Kimmo Järvinen, Kimmo Nevalainen, Hannu Kauhanen, Aimo Jukkara).

Maamme kuudes ja samalla myöhäisin havainto. Suomen muut hyväksytyt valkoperäsirrit on havaittu toukokuussa (2), kesäkuussa, heinäkuussa ja elokuussa. Valkoperäsirri on palsasirrin ja tundraviklan jälkeen kolmanneksi runsain nearktinen kahlaajavieras Brittein saarilla. Iso-Britanniassa on havaittu 406 yksilöä vuoden 2005 loppuun mennessä (Fraser ym. 2007). Suomessa laji on kuitenkin edelleen suurharvinaisuus, eikä Ruotsissakaan ole havaittu kuin 19 valkoperäsirriä (SOF 2006). Edellinen yksilö havaittiin Suomessa lähes kymmenen vuotta sitten, 23.6.1998 Porissa, jossa onkin havaittu puolet maamme valkoperäsirreistä.

Palsasirri *Calidris melanotos* (6, 74, 6) = 86 (4, 2, 4, 2, 5, 6)

14.8. - 7.10.2006 Pori Yyteri +1kv (v) (Tarmo Lehtilä ym.); 29.9. - 2.10.2006 Pori Yyteri 1kv (v) (Jari Helstola ym.); 2. - 5.5. Loviisa Haravankylän torni (v) (Hannu Kanerva, Jouni Riihimäki, Risto Suksi ym.); 4.6. Ii Tasanenletto +1kv (Heikki Tu-

hima, Jorma Pessa, Sami Timonen); 12.6. Sysmä Hallaharju (v) (Antti Toukola, Seppo Toukola); 12. - 13.6. Kotka Marinranta (v) (Otto Tast ym.); 16.6. Siilinjärvi Musti (Pertti Renvall, Jaakko Kettunen, Ilkka Markkanen, Riitta Suhonen ym.); 1. - 3.10. Jämsä Kaipola 1kv (v) (Leo Lindroos ym.). Porissa 2.10.2006 tavattu 1kv lintu on julkaistu jo edellisessä katsauksessa.

Tundravikla *Tryngites subruficollis* (1, 20, 0) = 21 (1, 0, 0, 2, 3, 3)

17.9.2006 Lohtaja Kalsonnokka-Vattajanniemi (v) (Marko Pohjoismäki, Timo Lahti, Jukka Piirainen, Pekka Hanhineva, Kari Koivumäki ym.).

Tundrakurppelo *Limnodromus scolopaceus* (0, 7, 1) = 8 (0, 0, 0, 0, 0, 0)

7.7. Outokumpu Vuonos jp (v) (Heikki Saarnio, Lassi Vänskä ym.). Edellinen havainto on vuodelta 1999.

Kurppelolaji *Limnodromus sp.* (0, 13, 1) = 14 (0, 0, 0, 3, 0, 0)

16.8. Kalajoki Letto S/W (Seppo Pudas). Luvuissa ovat mukana vain määrittämättömät kurppelot.

Mustapyrstökuiri *Limosa limosa islandica* (0, 2, 1) = 3 (0, 0, 0, 0, 1, 0)

13. - 15.9.2005 Turku Topinoja 1kv (v) (Markus Tuomi, Tomi Kaijanen, Jukka Tammi ym.); 12. - 22.9. Salo Kärkkä 1kv (v) (Ari Kuusela, Tarmo Lehtilä, Risto Suksi ym.).

Isovesipääsky *Phalaropus fulicarius* (11, 57, 3) = 67 (0, 5, 1, 2, 3, 3)

25.5.2006 Kristiinankaupunki Siipyy Ljusgrund jp (v) (Jari Pitkäkoski, Harry Lilland, ilm. Jani Vastamäki); 28.5. Oulu Pyykösjärvi k (v) (Samuli Lehikoi-

nen, Sini Tuoriniemi ym.); 21.6. Simo Leipäreet n (v) (Pentti Rauhala, Tellervo Rauhala); 12.11. Pyhtää Kaunissaari (v) (Ari Vuorio, Jouko Hiltunen).

Isokihu *Stercorarius skua* (6, 49, 1) = 56 (1, 1, 1, 3, 0, 5)

7.7. Lemland Lågskär WNW, hetken p, 13.25-13.53 (Pasi Pirinen, Sampo Laukkanen, Timo Hietanen).

Mustanmerenlokki *Larus melanocephalus* (0, 23, 1) = 24 (3, 0, 1, 3, 2, 1)

12.5. Nokia Koukkujärvi +3kv (v) 13.20-14.25 (Hannu Koskinen ym.); 16.5. Tampere Tarastenjärvi jp 12.45-12.50 (Markku Kangasniemi); 29.9. - 3.10. Hanko Långören 1kv (v) (Kari Soilevaara, Ilkka Lehtinen, Martti Vattulainen ym.). Nokian ja Tampereen linnut ovat todennäköisesti samoja.

Pirkanmaalla tavattiin aikuinen lintu nyt neljäntenä peräkkäisenä kesänä. Aikaisemmin havainnot oli laskettu eri yksilöiksi. Nyt RK kuitenkin arvioi kyseessä olevan todennäköisesti saman vuosittain palaavan linnun. Tämän vuoksi valtakunnallinen yksilöiden kokonaismäärä laski, vaikka vuonna 2007 havaittiinkin kaksi yksilöä.

Välimerenlokki *Larus audouini* (0, 0, 1) = 1 (0, 0, 0, 0, 0, 0)

24.6. Espoo Ämmässuo 2kv (v) (Matti Koivula).

Yllättävä maalle uusi laji! Välimerenlokki pesii nimensä mukaisesti vain Välimerellä melko harvoissa paikoissa. Lajin kanta on viime aikoina kasvanut ja on arvioitu 57600 yksilöksi (Wetlands International 2006). Pesimäajan ulkopuolella laji esiintyy myös Atlantin rannoilla, mutta lähinnä Afrikan puolella, eikä sillä ole samantapaista taipumusta liikehtiä pohjoisiin suuntiin kuin monilla muilla isoilla lokeilla. Luoteis-Euroopan harvat havainnot näyttävät olevan lisääntymässä. Iso-Britanniasta on kaksi havaintoa vuosilta 2003 ja 2005 (ensimmäinen lintu nähtiin myös Hollannissa) ja Tanskasta yksi, Helsingørin satamasta 9. -12.6.2006. Lisäksi vuodelta 2007 on ilmoitettu kaksi havaintoa Britanniasta, mutta vasta toinen on ehditty hyväksyä BBRC:ssa (Netfugl 2008, BBRC.org 2008). Ruotsista tai Itämeren piiristä ei ole aikaisempia havaintoja.

Selkälökki *Larus fuscus graellsii/intermedius*

21. ja 27.7. Tampere Tarastenjärvi 4kv (v) (Antero Lindholm, Annika Forsten, Markku Kangasniemi, Tom Lindroos, Kari Soilevaara, Visa Rauste). Lintu oli rengastettu poikasena Saksan Helgolandilla 21.4.2004.

RK tarkastaa vain sellaiset läntisten alalajien (*graellsii* ja *intermedius*) selkälokit, joi-

Palsasirri *Calidris melanotos* Jämsä 2.10.2007. Palsasirrivuosi oli hyvä, kuvassa vuoden myöhäisin, nuori yksilö. Kuva: LEO LINDROOS

Välimerenlokki *Larus audouinii* Espoo 24.6.2007. Tyypillisen rakenteen lisäksi hyviä lajituntomerkkejä ovat koipien, nokan ja vatsapuolen väri, pään ja kaulan kuviot sekä muille isoille lokeille vieras yhdistelmä aikuismaista ja nuoren linnun pukua. Kirjallisuus ei kuvaile keskikesän 2kv välimerenlokkeja kovin tarkasti, mutta tämä yksilö lienee sulkasadon ja puvun kehittymisen suhteen keskimääräistä huomattavasti edistyneempi, joskin normaalin vaihtelun puitteissa (David Bigas, kirj. ilm.). Enää vain kyynärsulat, ilmeisesti kolme ulointa käsisulkaa ja joitakin siiven peitinhöyheniä ovat nuoruspukua. Kuvat: MATTI KOIVULA

den alkuperä on voitu varmistaa renkaasta. Tällaisia yksilöitä on aikaisemmin hyväksytty kuusi (kaksi Etelä-Norjasta, kaksi Hollannista ja kaksi Britanniaista). Pohjanmeren rannikoiden populaatioiden alalajiasema on hieman epäselvä. Aikaisemman linjan mukaisesti nimikkeeksi päätettiin *graellsii/intermedius*.

Aroharmalokki *Larus cachinnans* (0, 79, 13) = 92 (3, 10, 14, 20, 12, 8)

25.5.2006 - 7.1. Tampere Tarastenjärvi 2kv (v) (Markku Kangasniemi, Hannu Koskinen, Visa Rauste ym.); 26.4. - 21.6. Tampere Tarastenjärvi 3kv (v); (Markku Kangasniemi, Hannu Koskinen ym.); 20.5. - 29.6. Tampere Tarastenjärvi 2kv

(v) (Hannu Koskinen, Markku Kangasniemi, Visa Rauste ym.); 12. - 21.6. Tampere Tarastenjärvi 2kv (v) (Markku Kangasniemi, Hannu Koskinen); 13. - 21.6. Tampere Tarastenjärvi 2kv (v) (Hannu Koskinen, Markku Kangasniemi); 10. - 24.8. Hämeenlinna Karanoja 2kv (v) (Markku Kangasniemi, Hannu Koskinen, Chris Gibbins); 14. - 23.9. Tampere Tarastenjärvi 1kv (v) (Hannu Koskinen, Markku Kangasniemi ym.); 22.9. Espoo Ämmässuo 1kv (v) jallassa vihreä lukurengas 271P (Matti Koivula, Hannu Holmström); 25.9. Espoo Ämmässuo 2kv (v) (Visa Rauste); 29.9. Joensuu Kontiosuo 2kv (v) (Jarkko Santaharju); 3.10. Lemland Lågskär 1kv (v) (Pekka Saikko, Petteri Tolvanen, Karno Mikkola, Pekka Hänninen); 24.10. Turku Ävik 2kv (v) (Pekka Alho, Ari Kuusela, Tomi Kaijanen); 24. - 26.10. Turku Ävik

1kv (v) (Ari Kuusela, Tomi Kaijanen ym.); 28.11. - 4.1.2008 Tampere Tarastenjärvi 2kv (v) (Markku Kangasniemi, Hannu Koskinen ym.).

Tampereella tammikuussa 2007 ollut lintu on julkaistu jo edellisessä katsauksessa. Ämmässuon rengastettu lintu oli rengastettu pesäpoikasena Jancovicessä Etelä-Puolassa. Alueella pesivät lokit ovat valtaosin aroharmalokkeja, joskin kolonioissa saatetaan tapahtua satunnaista risteytymistä. Viime vuosiin verrattuna varsin tavanomainen esiintyminen. Tavanomaisia olivat myös RK:n vaikeudet linjanvedon suhteen. On täysin mahdollista, että hyväksytyjen havaintojen joukossa on risteymiä, sillä kunnollista aineistopohjaista selvitystä puuttavat aroharmalokin muuntelusta tai risteymään viittaavista piirteistä ei ole olemassa. Kriteereissä pyrittiin noudattamaan viime vuosina vakiintunutta linjaa, jossa äänen (kaklatus, "long call") merkitys on huomattava.

Etelänharmaalokki *Larus michahellis* (0, 17, 1) = 18 (6, 1, 1, 2, 0, 4)

25.7. - 6.9. Turku Ävik 1kv (v) (Hannu Huhtinen, Ari Kuusela, Rami Lindroos ym.). Varsin tyypillinen havainto: loppukesällä pitkään paikallaan viihtynyt nuori lintu.

Selkälokki *Larus fuscus graellsii/intermedius* Tampere 21.7.2007. Helgolandilla syntynyt 4kv selkälokki, jolla on käsisulkien peitinhöyhenissä ikäluokalle tyypillistä suttuista tummaa kirjailua. Sisimmät kaksi käsisulkaa ovat vaihtuneita ja tuoreita, loput vanhoja ja kuluneita. Tällainen keskeytetty sulkasato ei ole erityisen tavallinen läntisillä selkälokeilla, joskin sitä esiintyy (Stewart 2006). Tämän linnun rakenne toi monille lokkiharrastajille mieleen mieluummin heuglinin kuin läntisen linnun (pieni pää, pitkä ohut nokka), vaikka lintu siis todistettavasti on läntinen. Kuva: MARKKU KANGASNIEMI

Mongoliankirvinen *Anthus godlewskii* Hanko 4.11.2007. Digikuvauksen myötä pikkulintujenkin kuvaus lennossa on tullut helpommaksi ja kuvien avulla pystytään joskus näkemään sellaisiakin tuntomerkkejä, jotka ennen olivat käyttökelpoisia lähinnä kädessä. Toiseksi uloimman pyrstösulan kuviointi on klassinen mongoliankirvisen tuntomerkki. Huomaa, että valkoisen ja tumman raja muodostaa n. 45 asteen kulman sulan höytyyn nähden. Kuva: TOM LINDROOS

Ruusulokki *Rhodostethia rosea* (1, 5, 1) = 7 (0, 0, 0, 0, 0, 1)

31.12. Lappeenranta Voisalmi, Piiluvanselkä +1kv, lähti SE (Paavo Rantanen, Jouko Rantanen, Markku Loippo ym.).

Valkosiipitiira *Chlidonias leucopterus* (3, 75, -) (4, 10, 3, 3, 5, 9)

14. - 16.5.2006 Isojoki Kodesjärvi +2kv jp (Hannu Huhtinen, Rasmus Mäki ym.).

RK ei ole tarkastanut tästä lajista vuoden 2006 jälkeen tehtyjä havaintoja.

Harakkakäki *Clamator glandarius* (1, 0, 1) = 2 (0, 0, 0, 0, 0, 0)

14.8. Hanko Uddskatan 1kv (Aatu Vattulainen, Jarmo Ruoho).

Suomen toinen harakkakäki, edellinen havaittiin Kokkolassa lokakuussa 1946. Harakkakäki on suhteellisen harvalukuisen avointen mänty- ja tammimetsien laji eteläisimmässä Euroopassa ja Lähi-Idässä. Ruotsissa harakkakäki on tavattu viidesti, kaikki nuoria lintuja heinäkuussa. Hangon havainnon myötä laji nousee B-kategoriasta (vain ennen vuotta 1949 havaitut lajit) A-kategoriaan.

Mehiläissyöjä *Merops apiaster*

21.8.1996 Eura kk (Janne Lampolahti).

RK ei ole tarkastanut tästä lajista vuoden 1999 jälkeen tehtyjä havaintoja.

Vihertikka *Picus viridis* (2, 4, 1) = 7 (0, 0, 0, 0, 1, 0)

31.5. Kesälahti Totkunniemi k (Hans Colliander).

Hyvin totuttuun kaakkoiseen esiintymiskuvaan sopiva havainto. Vihertikka on vähen-

tyntyn huomattavasti Virossa (Cairenius 2006, Eesti Linnuatlas 2008) ja esiintyy nykyisin lähinnä Saarenmaalla, ennen lähes koko maassa. Venäjällä se on ilmeisesti aina ollut varsin harvinainen Pietarin pohjois- ja luoteispuolella, mutta yleisempi Pietarin lähistöllä ja Suomenlahden kaakkoisrannalla (Kondratyev & Ptchelintsev 2006, Kontiokorpi 2006)

Arokiuru *Melanocorypha calandra* (0, 9, 1) = 10 (0, 0, 0, 0, 0, 0)

7.11. Pori Kirrinsanta (Pekka Eriksson, Petteri Kalinainen, Kalevi Helppi, Tapani Lilja, Jaakko Esama ym.).

Maamme kymmenes arokiuru ilahdutti porilaisia yhden loppusyksyn iltapäivän ajan. Suomen aiemmista havainnoista kuusi on keväältä, yksi lokakuulta ja kaksi lintua on löydetty joulukuussa. Edellinen havainto on vuodelta 1995. Lajin pesimäalueet sijaitsevat Iberian niemimaalta ja Pohjois-Afrikasta Keski-Aasiaan ulottuvalla vyöhykkeellä. Meitä lähinnä arokiuruja pesii Ukrainan ja Venäjän eteläosissa.

Lyhytvarvaskiuru *Calandrella brachydactyla* (14, 127, -) (3, 4, 6, 4, 11, 1)

10.7.2000 Lappi kk a2 (Janne Lampolahti); 4.10.2005 Kuusamo lentokenttä (Jukka Parkkonen, Olli Lamminsalo).

Kuusamon havainto on maamme pohjoisin. RK ei ole tarkastanut tästä lajista vuoden 2006 jälkeen tehtyjä havaintoja.

Töyhtökiuru *Galerida cristata* (38, 27, 2) = 67 (1, 4, 3, 1, 2, 1)

20.5.1995 Dragsfjärd Morgonlandet (Kaj-Ove Pettersson); 7.8. - 25.4.2008 Inari Kirkonkylä +1kv (v) (Jouni Aikio, Pertti Aula ym.); 15. - 25.10. Lahti

Ankkuri (v) (ilm RK); 1.12. - 31.3.2008 Lahti Asemantausta (v) (Stacy Siivonen, Jukka Keränen, Lasse Tuominen ym.). Lahden linnut ovat todennäköisesti samoja.

Ruostepääsky *Hirundo daurica* (0, 35, 4) = 39 (1, 3, 3, 2, 1, 2)

19.4. Kökar Hellsö (Mika Vainio, Kirsti Vainio); 9. - 10.5. Liminka jätevedenpuhdistamo 2 (v) (Mikko Ala-Kojola, Helena Ala-Kojola, Mauri Kallio, Olavi Heikkuri ym.); 18.5. Lemland Lågsjär (v) (Tapio Aalto, Soili Leveelahti, Sampo Laukkanen, Henrik Lindholm, Ville-Veikko Salonen).

Kökarin lintu on varhaisin keväällä tavattu yksilö. Limingan havainnon tapaan myös Pohjassa 21. 5.1994 havaittiin kaksi yksilöä kerralla.

Mongoliankirvinen *Anthus godlewskii* (1, 15, 2) = 18 (0, 2, 0, 1, 1, 0)

24.10. - 12.11. Hanko kaatopaikka 1kv (v) (Pekka Suhonen, Pasi Pirinen, Sampo Laukkanen, Jani Ceder ym.); 12.11. Pyhtää Kaunissaari (Ari Vuorio, Jouko Hiltunen).

Nummikirvinen *Anthus campestris* (58, 132, 0) = 190 (0, 3, 3, 4, 1, 1)

23. - 24.5.1995 Dragsfjärd Morgonlandet (Kaj-Ove Pettersson); 18. - 20.5.2006 Dragsfjärd Björkboda (Andreas Lindén, Andreas Uppstu ym.).

Taigakirvinen *Anthus hodgsoni* (0, 37, 3) = 40 (2, 2, 0, 1, 0, 2)

26.10. Luvia Säppi (v) (Petteri Mäkelä, Matleena Mäkelä, Juha Sjöholm, Kimmo Nuotio ym.); 27.10. Hammarland Signilskär (Henrik Lindholm, Jari Korhonen); 27.10. Lemland Lågsjär (v) (Timo Hietanen, Karri Kuitunen).

Keltavästäräkki *Motacilla flava feldegg* (5, 12, 1) (1, 1, 0, 0, 0, 0)

19.7. Kajaani Petäisenniska k (v) (Vilho Kallio).

Mustapäätasku *Saxicola torquatus rubicola/hibernans* (0, 51, 2) = 53 (2, 2, 2, 1, 4, 15)

29.6.2005 Ulvila Suosmeri k (Janne Lampolahti); 22.4.2006 Hanko Tvärminne n (v) (Pasi Pirinen, Tuomas Seimola, Andreas Uppstu, Jukka Brunell ym.); 29. - 30.4. Turku Friskala k (v) (Tarmo Lehtilä, Andres Öhman ym.); 3. - 4.5. Kirkkonummi Morsfjärd n (v) (Pekka Pöyhönen, Asko Mäenpää).

Läntisen (*rubicola/hibernans*) alalajiryhmän koiraiden erottaminen itäisten (*maurus* ym.) alalajien linnuista on vaikeampaa kuin yleisesti uskotaan. Varmat tuntomerkkierot löytyvät vain yläperän alueen ja siiven alapeitinhöyhenen väriykestä, mutta näiden arvioinnissa tulee olla huolellinen. Läntisten lintujen yläperässä on tyypillisesti tummaa täplitystä tai viirutusta, mutta yläperä voi olla myös puh-

taanvalkea, jolloin ainoastaan pyrstön yläpeitinhöyhenissä on näkyvissä em. kuviointia. Tätä voi olla kuitenkin vaikea erottaa pyrstön tummaa pohjaväriä vasten. Myös itäisillä koirilla voivat pyrstön yläpeitinhöyhenten kärjet olla heikosti ruskeansävyiset. Siiven alapeitinhöyhenten värit on maasto-oloissa erittäin vaikea nähdä ja arvioida varmasti. Alalajin määrittäminen edellyttää yläperän alueen huolellista tarkastelua ja hyvää kuvausta (tai valokuvia). Lisää aiheesta ks. Jännes (1990), Hellström & Waern (2005) ja Hellström (2006).

Arotasku *Oenanthe isabellina* (0, 11, 2) = 13 (1, 1, 0, 0, 0, 0)

29.9. Dragsfjärd Björkroda 1kv (v) (Henrik Lindholm, Tapio Aalto, Soili Leveelahti ym.); 6.10. Si-

kajoki Tauvo, Munahietä (v) (Harri Taavetti, Petri Lampila, Jouni Pursiainen ym.).

Aavikkotasku *Oenanthe deserti* (3, 10, 1) = 14 (0, 0, 3, 0, 0, 0)

27.3. Korppoo Jurmo 2kv k (v) (Markku Saiha, Kari Auvinen, Esko Railo).

Mustakaularastas *Turdus ruficollis atrogularis* (5, 24, 4) = 33 (0, 3, 3, 2, 0, 1)

15.1. - 13.3. Oulu Korvensuora +2kv k (v) (Tapani Tapio, Pekka Järvelä, Jorma Suorsa, Pentti Häikiö ym.); 14. - 17.11. Kotka Karhula (v) (Jorma Venemies ym., ilm. Markus Keskitalo); 2.12. - ainakin 31.3.2008 Kotka Mussalo 1kv k (v) (Markus Keskitalo ym.); 6. - 9.12. Helsinki Lauttasaari 1kv (v) (Stacy Siivonen, Juha Laaksonen, Tuukka Kupiainen, Jani Ceder, Sampo Laukkanen ym.).

Rusorintakerttu *Sylvia cantillans*, nuori naaras, Hanko 29.5.2007. Alalajinmäärittäminen läntisen ryhmän edustajaksi perustuu siipikaavioon, yläpuolen lämpimänruskeaan sävyyn ja alapuolen laajalti oranssinpunaiseen väriin. Itäinen albiatriata olisi tyypillisesti melko valkea alta. Tämä yksilö on vaihtanut tertiaalit ja kyynärsulkiä talvella. Kuva: PETTERI LEHIKONEN

Rusorintakerttu *Sylvia cantillans*, nuori naaras, Långskär 2.6.2007. länmäärityspäristeena etenkin kuluneet käsikulat ja niiden peitinhöyhenet sekä tumma silmä. Tämä yksilö ei ole vaihtanut siipisulkiä talvisulkaadossa. Kuva: SOILI LEVEELAHTI

Tavanomaista runsaampi esiintyminen. RK otti mustakaularastaan iän- ja sukupuolenmäärittämiin varovaisen linjan. Helsingin yksilöllä on enemmän mustaa rinnassa kuin mitä nuorilla naarailla yleensä, mutta toisaalta valkea kurkku ja runsas juovitus kupeilla viittaavat ennemminkin naaraaseen. Kotkan Karhulan linnulla pyrstösulkien muoto sopii hyvin aikuiseen lintuun. Sillä myös isot peitinhöyhenet näyttävät kaikki saman ikäisiltä, mutteivät kuitenkaan ole aivan tyypillisesti kuvioitunut vanhaksi mustakaularastaaksi. Kun linnun iästä ei saatu täyttä varmuutta, täytyi myös sukupuoli jättää avoimeksi.

Ruosterastas *Turdus naumanni* (0, 8, 1) = 9 (0, 0, 0, 1, 2)

30.12.2006 - 7.1. Pori Pihlava (v) alalaji *eunomus* (Andreas Uppstu, Jan-Erik Wessberg ym.).

Havainto on julkaistu jo edellisessä katsauksessa.

Ruokosirkkalintu *Locustella luscinioides* (0, 98, -) (5, 5, 4, 10, 8, 15)

2.5.2006 Helsinki Pornaistenniemi Ä (Markku Ojala, Biti Ojala); 13. - 28.5.2006 Finström Bjärströmträsket Ä (Hannu Huhtinen, Rami Lindroos ym.); 1. - 5.7.2006 Pori Kokemäenjoen suisto Ä (Janne Lampolahti).

RK ei ole tarkastanut tästä lajista vuoden 2006 jälkeen tehtyjä havaintoja.

Kenttäkerttunen *Acrocephalus agricola* (0, 41, 2) = 43 (1, 0, 0, 0, 1, 0)

27.5. Lemland Långskär Ä (v) (Markus Keskitalo, Tapio Aalto, Henrik Lindholm, Soili Leveelahti, Jani Ceder, Ville-Veikko Salonen); 4. - 7.6. Korppoo Utö Ä (v) (Kimmo Kuusisto ym.).

Vaaleakultarinta *Hippolais pallida* (0, 2, 1) = 3 (0, 0, 0, 0, 0, 0)

3. - 4.7. Pori Kupeli Ä (ään.) (Tapani Lilja, Kari Mäntylä, Leo Salo ym.). Yksilö lauloi lintuluodolla parhaimpaan pesimäaikaan, joten se oli varsin hankalasti tavoitettavissa ja dokumentoitavissa.

Edellinen havainto on vuodelta 1996.

Pikkukultarinta *Hippolais caligata*

6.6.1994 Helsinki Santahamina Ä (Kari Soilevaara, Jukka Haapala, Ilkka Lehtinen, Jari Korhonen, Maria Haanpää ym.).

RK ei ole tarkastanut kevät- eikä kesähavaintoja tästä lajista vuoden 2003 jälkeen.

Rusorintakerttu *Sylvia cantillans* (3, 15, 3) = 21 (0, 0, 3, 0, 0, 0)

6.5. Korppoo Jurmo k (v) (Jari Helstola, Antti Kause, Arto Kalliola, Turkka Kulmala, Pekka Sarvela, Markus Mattila ym.); 29.5. Hanko Uddskatan, lintuasema 2kv n reng. (v) läntinen (Petteri Lehtinen, Aleksi Lehtinen, Matti Lehti, Petri

Tiltalttilaji *Phylloscopus ibericus/collybita* Hanko 27.5.2007. Suuresti päänsävyä aiheuttanut lintu. Huomaa voimakkaat keltaiset ja vihreät sävyt, jotka tekevät linnusta pajulintumaisen tai jopa sirittäjämaisän. Yläpuolella ei ole ruskeaa sävyä ja vatsa on valkea. Silmäkulmajuova on varsin keltainen, etenkin silmän päällä. Nämä kaikki ovat iberiantiltaltin tuntomerkkejä, joskin erot etenkin nimialalajin tiltalttiin ovat vähäisiä. Kuvat: PETTERI LEHIKONEN

Saarinen ja Aatu Vattulainen); 2.6. Lemland Lågskär 2kv n reng. (v) (Tapio Aalto, Soili Leveelahti, Henrik Lindholm, Markus Keskitalo, Jani Ceder, Ville-Veikko Salonen).

Runsas esiintyminen, vain 2003 on havaittu kolme yksilöä samana vuonna. Jurmon havainto on yhden päivän turvin maamme varhaisin. Aiemmista 18 havainnosta 17 on ajalta 7.5.-3.6. Hangon yksilö hyväksyttiin läntiseen alalajiryhmään, joka pesii Iberian niemimaalla, Etelä-Ranskassa, Italiassa sekä läntisen Välimeren saarilla. Kyseessä on ensimmäinen maassamme alalajiryhmälleen hyväksytty yksilö, myös itäisen alalajin rusorintakerttuja voisi hyvin tavata maassamme. Ruotsissa rusorintakerttu on havaittu 53 kertaa.

Kashmirinuunilintu *Phylloscopus humei* (2, 35, 3) = 40 (0, 1, 9, 0, 6, 0)

24.10. Luvia Säppi (Petteri Mäkelä, Juha Sjöholm, Veikko Aalo, Sami Koskinen); 27. - 31.10.

Lempäälä Nurmi (v. ään.) (Tapio Aalto, Soili Leveelahti ym.); 30. - 31.10. Raahe Hanhikivi (v) (Heikki Tuohimaa, Kari Rannikko, Harri Taavetti ym.).

Siperianuunilintu *Phylloscopus schwarzi* (1, 21, 1) = 23 (0, 0, 0, 0, 3, 0)

2. - 3.10. Pori Steenkumppoosi (Tapani Lilja, Petri Rissanen, Janne Wessberg, Jouni Riihimäki, Eero Niinikoski, Jari Nummelin ym.).

Ruskouunilintu *Phylloscopus fuscatus* (3, 71, 3) = 77 (1, 1, 4, 2, 3, 1)

2.10. Tampere Pyynikki (v) (Kari Laamanen, Rainer Mäkelä, Markku Kangasniemi ym.); 23.10. Korppoo Jurmo 2, toinen reng. (v) (Jari Helstola, Olli Kanerva, Heikki Karhu, Lauri Kokkala, Reijo Kosonen ym.).

Tiltalti *Phylloscopus collybita tristis* (0, 71, 2) = 73 (1, 0, 2, 1, 1, 1)

21.9.2006 Korppoo Jurmo 1kv reng. (v) (Heikki Karhu, Aarne Lahti, Frans Silvenius, Heikki Saarialho); **30.9.** Espoo Laajalahti reng. (v) (Antero Lindholm, Esko Pasanen ym.); **27.10.** Hanko Uddskatan reng. (v, ään.) (Petteri Lehtikainen, Heikki Eriksson, Kalle Huttunen, Antti Sintonen ym.).

Korppoon havainto on aikaisemmin julkaistu hylättynä, mutta hyväksyttiin nyt saatujen lisätietojen ansiosta. *Tristis*-tiltaltin määrittäminen maastossa on edelleenkin niin haastavaa, että vain käsimääryksiä on hyväksytty. Tavallisesta tiltaltista poikkeava kutsuäänikään ei ole helppo tuntomerkki, sillä länsieurooppalaisillakin tiltalteilla voi olla joskus saman tyyppisiä (vaikkei ehkä aivan samanlaisia) ääniä. Lisäksi täytyy ottaa huomioon meikäläisen *abietinus*- ja siperialaisen *tristis*- alalajin risteymät, joita esiintyy melko laajalla alueella siellä, missä levinneisyysalueet kohtaavat. Olennainen ongelma ovat myös "harmaat" tiltaltit, joilta puuttuvat *abietinuksen* vihreät ja keltaiset, mutta myös *tristiksen* ruskeankeltaiset värisävyt. Kannattaa tutustua artikkeliin Dean & Svensson (2005).

Tiltalttilaji *Phylloscopus collybita/ibericus*

27.5. Hanko Uddskatan lintuasema k reng. (v) (Petteri Lehtikainen, Kari Haataja, Aleksii Lehtikainen, Petri Saarinen, Aatu Vattulainen).

Lintu muistutti suuresti iberiantiltalttia *Phylloscopus ibericus*. Svensson (2001) kuvaa lajin erottamista tavallisesta tiltaltista useiden mittojen yhdistelmän avulla. Niiltä osin tämä yksilö sopi koirasiberiantiltaltiksi. Väritys eroaa myös melko selvästi meikäläisestä tiltaltin alalajista *abietinus*, ja tuntuisi jossain määrin eroavan myös tiltaltin nimialalajista (ks. kuvatekstit). Kutsuääni kuultiin useita kertoja kädessä, ja kuvaus oli sopiva iberiantiltaltille. Mitokondrion DNA:sta tehdyn analyysin tulos sopi kuitenkin nimialalajin tiltalttiin ja oli kaukana iberiantiltaltista. Lintu saattoi olla risteymä naarastiltaltin ja koirasiberiantiltaltin välillä (mahdollisesti kuitenkin ei ensimmäisen sukupolven risteymä, koska se oli niin iberiantiltalttimainen). On huomattavaa, että kumpaakaan taksonia, iberiantiltalttia tai nimialalajin tiltalttia, ei toistaiseksi ole maassamme havaittu hyväksytysti. Taksonit risteytyvät melko pienellä alueella läntisillä Pyreneillä, ja tuollakin alueella risteymät ovat selvä vähemmistö (esim. Helbig ym. 2001).

Sepelsieppo *Ficedula albicollis* (n.35, 142, -) (4, 5, 5, 4, 9, 8)

7.5.2005 Korppoo Jurmo k (Tuula Granroth, Jukka Vilen, Liisa Kilpeläinen, Marjatta Suominen ym.).

Sinitiaisen ja valkopäätiaisen risteymä *Parus caeruleus* x *cyanus* Kuusamo 28.3.2007. Lintu on hyvin paljon "puhtaan" valkopäätiaisen näköinen, joten se on mahdollisesti toisen polven risteymä. Selvin peruste risteymämäärykselle on linnun pyrstö, jossa on aivan liian vähän valkoista valkopäätiaiselle (ks. myös kuva Linnut 42(2): 43). Kuusamon linnun pyrstössä valkoinen oli jopa uloimmissa sulissa rajoittunut vain ulkohöytyyn, lukuun ottamatta sisähöydyden puolelle jatkuvaa kapeahkoa valkoista kärkeä. Toiseksi uloimman sulan ulkohöyty oli osittain valkoinen ja kärjessä oli pieni valkea täplä sisähöydyssä. Puhtaalla valkopäätiaisella uloimman pyrstösulan sisähöydyden tyvessä on siniharmaata ja muuten sulka on kokonaan valkoinen, ja toiseksi uloimman pyrstösulan sisähöydykin on puoliksi valkoinen (Cramp & Perrins 1993). Lisäksi Kuusamon linnulla oli pieni kurkkulappu ja valkopäätiaista pitemmälle kaulansivuille jatkuva tummansininen niskavyö. Myös tertiäleissa, kynänsiiven isoissa peitinhöyhenissä ja käsihiiven peitinhöyhenissä oli vähemmän valkoista kuin valkopäätiaisella. Kuvat: JYRKI MÄKELÄ

Valkopäätiainen *Parus cyanus* viihtyi pitkään linturuokinnalla Uuraisissa ja veti luokseen sadoittain ihailijoita – aina ulkomaita myöten. Huomaa Kuusamon risteymälintuun verrattuna mm. niskavyön päättyminen niskan sivuilla (jatkuu Kuusamon linnulla kaulan sivuille asti) ja hyvin leveät valkoiset kärjet kyynärsiiven isoissa peitinhöyhenissä. Uuraisten linnun pyrstössä oli aavistuksen verran vähemmän valkoista (ks. kuva Linnut 42(2): 43) kuin valkopäätiäisellä keskimäärin, mutta tämä mahtuu valkopäätiäisen puvun normaaliin vaihteluun. Kuva: TOM LINDROOS

RK ei ole tarkastanut tästä lajista vuoden 2006 jälkeen tehtyjä havaintoja.

Sinitiaisen x valkopäätiäinen *Parus caeruleus* x *cyanus*

18.4.1992 Värtsilä Uusi-Värtsilä 2kv (Juha Miettinen, ilm. Aleksi Lehikoinen); 24. - 25.9.1992 Kirkkonummi Rönnskär 2kv (Pekka Ikonen, ilm. Aleksi Lehikoinen); 12.1. - 11.3. Kuusamo Sossonniemi 2kv reng. (v) (William Velmala, Olli Lamminsalo, Jyrki Mäkelä, Heikki Pitkänen, Toini Pitkänen ym.).

Rönnskärin ja Värtsilän valkopäätiäisristeymää ei ole aiemmin ilmoitettu RK:lle, vaikka linnun tarina on hyvin tunnettu. Lintu rengastettiin 1kv:na 20.10.1991 Ruotsissa, Landsortin lintuasemalla (Elberg 1992). Seuraavana vuonna se kontrolloitiin Suomessa kahdesti, ensin keväällä Värtsilässä ja sitten syksyllä Rönnskärillä. Kuusamon yksilö aiheutti päänvaivaa harrastajille, sillä se muistutti maastossa hyvin paljon valkopäätiäistä. Ennen pitkää linnun puvun poikkeavuus valkopäätiäisestä (ks. kuvatestit) kuitenkin huomattiin. Lintu myös rengastettiin, joten sen höyhenpukua voitiin tutkia linnun ol-

lessa kädessä. Rengastamisen yhteydessä linnusta pudonneista höyhenistä eristettiin mitokondrio-DNA:ta, jonka todettiin vastaavan valkopäätiäisen mitokondrio-DNA:ta. (William Velmala & Laura Kvist, julkaisematon). Linnun äiti on siis ollut valkopäätiäinen, mutta isän identiteettiä ei näillä menetelmillä voitu todeta. Yhtä kaikki, linnun höyhenpuku puhuu puolestaan.

Valkopäätiäinen *Parus cyanus* (14, 24, 4) = 42 (0, 0, 0, 0, 1, 1)

6.12.2006 - 31.1. Oulu Taskila-Raja-Taskila (v) (Esa Aalto ym.); 21.1. - 24.3. Uurainen Hiirola, Pirttimäentie 2kv (v) (Tero Toivanen ym.); 28.1. - 7.2. Salla Niitselyjärvi (Petri Piisilä, Pirkka Aalto, Leo Akola); 31.1. - 9.4. Hailuoto Hiidenniemi - Vesa 2 (v) ainakin toinen koiras (Reijo Kylmänen, Juha Markkola, Mikko Ala-Kojola, Sami Timonen, Veijo Nissilä ym.).

Oulun lintu on julkaistu jo edellisessä katsauksessa. Talven 2006–2007 valkopäätiäisvaellus oli historian toiseksi voimakkain Suomessa. Kaikkien aikojen huippupalvena 1975–1976 Suomessa havaittiin seitsemän yksilöä, joiden

lisäksi Turussa joulukuusta 1974 maaliskuulle 1976 oleillut lintu nosti kyseisen talven yksilömäärän kahdeksaan. Tätä katsausta varten käytiin läpi kaikki vanhat hyväksytyt valkopäätiäishavainnot. Tämän perusteella päivitettyyn kaikkina aikoina tavattujen yksilöiden kokonaismäärään lisättiin aiempien katsausten yksilömääristä pois jääneet kahdeksan menehtynyttä poikasta Tohmajärven pesinnästä 1973 ja yksi vahingossa laskematta jäänyt yksilö vuodelta 1992. Valkopäätiäinen on pääasiassa paikkalintu, mutta lajilla tiedetään esiintyvän ajoittain voimakkaitakin vaelluksia normaalin levinneisyysalueen ulkopuolelle (esim. Harrap 1995). Nämä vaellukset poikivat usein sekapesintöjä lähisukuisen sinitiaisen kanssa. Risteymillä saattaa olla sinitiaisen puolelta periytynyt valkopäätiäistä voimakkaampi vaellustaipumus, joten risteymien on itse asiassa esitetty olevan puhtaita valkopäätiäisiä selvästi todennäköisempiä harhailijoita Länsi-Euroopassa (Brensing & Barthel 1993, Harrap 1995). Lisäksi risteymät voivat olla lisääntymiskykyisiä. Puhtaan valkopäätiäisen kanssa risteytyessään ne tuottavat toisen sukupolven risteymiä, joilla ulkoiset viitteet sinitiaisen perimästä ovat entistä vaikeammin todettavissa. Erilaiset risteymät voivat siis muistuttaa erittäin paljon valkopäätiäistä, kuten Kuusamon lintu (ks. yllä) osoittaa – sitä pidettiin aluksi puhtaana valkopäätiäisenä. Risteymän poissulke- miseksi valkopäätiäisen avaintuntemerkit on nähtävä yksiselitteisesti ja mielellään valokuvattava (ks. kuvatestit).

Mustaotsalepinkäinen *Lanius minor*

16.6.1995 Eura Hinnerjoki (Janne Lampolahti); 19.7.1996 Eurajoki Auvu (Janne Lampolahti).

RK ei ole tarkastanut tästä lajista vuoden 1999 jälkeen tehtyjä havaintoja.

Varis *Corvus corone corone* (1, 20, 4) = 25 (1, 2, 1, 4, 2, 4)

28.5.2003 Lemland Lågsjär +2kv (v) (Kari Soilevaara, Tapio Aalto, Juha Laaksonen, Soili Leveelahti, Henrik Lindholm, Karno Mikkola ym.); 13.4. Salo Halikonlahti +2kv (Tom Lindroos); 18.5. Dragsfjärd Björkboda 2kv (Mikael Nordström); 28.5. Lemland Lågsjär (Tapio Aalto, Soili Leveelahti, Ville-Veikko Salonen, Henrik Lindholm, Jani Ceder, Markus Kesitalo); 12.8. Rovaniemi Mäntyvaara (Anssi Mäkinen); 8. - 10.9. Dragsfjärd Björkboda (v) (Tom Lindroos, Hannu Kormanen ym.); 1.12. 2007 - 7.1.2008 ja 16. - 17.2.2008 Espoo Ämmässuo (v) (Matti Koivula, Petteri Hytönen, Hannu Holmström, Jouni Rytönen).

Nokivariksen kokonaissyksilömäärän tulkitseminen on vaikeampaa kuin monella muulla lajilla, sillä useat yksilöt ovat viettäneet monia vuosia samoilla alueilla, mutta liikkuneet laajalti. Lisäksi joiltain alueilta, etenkin

Lemlandin Långskäriltä ja Dragsfjärdin Björk-bodasta, on vuosien varrelta erityisen paljon havaintoja, jotka ovat edustettuina vuoden 2007 listallakin. Yksilömäärä tulkitaan näin: Suomen ensimmäinen havainto on Korppoon Jurmosta vuodelta 1969. Lisäksi laji on havaittu siellä vuonna 2004. Pitkäaikaisia vierailijoita ovat olleet Kuopiossa vuodesta 1996 vuoteen 2003 elänyt lintu, Nurmeksessä vuosina 1999–2005 oleskellut, Kurikan lintu vuosilta 2000–2004 ja Vehmaalla sekä Uudessakaupungissa 2002–2006 kierrellyt. Vuoden 2007 havainnoista Espoon lintu luokitellaan samaksi kuin edellisenä vuonna samassa kunnassa tavattu. Dragsfjärdistä lasketaan kaksi yksilöä vuosilta 1999–2007. Långskäriltä vuosina 1998–2007 neljä yksilöä. Yksittäisiä ovat olleet yllä olevien Salon ja Rovaniemen havaintojen lisäksi seuraavat: 1998 Jämsä, 2001 Kajaani, 2003 Kangasala, 2004 Jyväskylä, Värtsilä ja Kustavi, 2005 Kitee, Ylöjärvi, 2006 Helsinki ja Vantaa. Kokonaisyksilömäärä on siis 25. Nokivaris näyttäisi olevan maassamme nykyisin melko säännöllinen vieras. Muutaman suositun paikan lisäksi yksittäishavaintoja on huomattavan hajanaisesti ympäri maata. Havaintoajankohtakin on varsin vaihteleva. Eniten on keväthavaintoja, mutta nokivaris on tavattu kaikkina kuukausina.

Kiinanriisihaikara *Ardeola bacchus* Rautavaara 19.7.2007. Maamme ensimmäinen havainto tästä lajista päättyi E-kategoriaan. Kuva: JARI SIVÉN

Ruostekurkkusirkku *Emberiza caesia* (0, 2, 2) = 4 (0, 0, 0, 0, 0, 0)

8. - 10.5. Kökar Överboda k (v) (Hannu Klemola, Ari Kuusela); 14.5. Lohtaja Ohtakari k (Jorma Tähtinen).

Maamme kolmas ja neljäs havainto; aiemmin havaittu Lieksassa 19.5.1981 ja Kotkassa 30.9.1990. Ruotsin ainoa havainto on tehty laulavasta koiraasta Öölannin Ottenbyssä 29.-30.5.1967. Ruostekurkkusirkkuja pesii varsin suppealla alueella itäisen Välimeren ympäristössä Kreikasta Israeliin.

Kultasirkku *Emberiza aureola*

9. - 12.6. Kitee Kyyrönniemi 2kv k (v) (Paavo Rantanen, Riikka Silvennoinen ym.).

Kultasirkku otettiin uudelleen tarkastetavaksi vuoden 2006 alusta. Tämä on ensimmäinen hyväksytty havainto. Lajista on tullut maassamme nopeasti suurharvinaisuus.

Mustapääsirkku *Emberiza melanocephala* (0, 15, 1) = 16 (0, 0, 0, 0, 0, 0)

24.5.1995 Dragsfjärd Morgonlandet k (Kaj-Ove Pettersson); 21.5. Korppoo Jurmo k (v) (Jari Helstola, Jyrki Normaja, Tarmo Nurmi, Niklas Haxberg).

Edellinen havainto on vuodelta 2000.

Harmaasirkku *Emberiza calandra* (23, 51, 2) = 76 (2, 2, 2, 0, 1, 3)

3.5. Korppoo Jurmo (Antti Kause); 9.6. - 2.7. Lieksa Niitty-Jamali Ä (Markku Halonen, Kaisa Halonen, Ari Kokkonen ym.).

Kategoria C

Kuparisorsa *Oxyura jamaicensis* (0, 37, 0) = 37 (0, 3, 10, 4, 1, 2)

2.6.2005 Pori Levon lammet k jp (Janne Lampolahti). Tulkittiin samaksi kuin Porin Enäjärvellä 26.4.2005

Kategoria D

Harjakoskelo *Mergus cucullatus* (0, 9, 1) = 10 (0, 1, 0, 2, 2, 2)

19.6. - 2.11. Tampere Hatanpää ja lidesjärvi +2kv k (v) (Seppo Laine, Seppo Aro ym.); 17. - 25.11. Taipalsaari Kuivaketvele n (v) (Markku Loippo, Henrik Salomaa ym.); 17.12.2007 - 2.1.2008 Lappeenranta Luukkaansalmi ja Kaukaanselkä n (v) (Paavo Rantanen, Seppo Korpela ym, ilm. Markku Loippo). Taipalsaaren ja Lappeenrannan linnut ovat todennäköisesti sama yksilö. Tampereen lintu tulkittiin samaksi kuin edellisvuotinen.

Flamingo *Phoenicopterus roseus* (3, 9, 1) = 13 (0, 0, 0, 0, 0, 0)

9. - 10.11. Tammissaari Bäsaböle ad (v) kuoli, toimitettiin Helsingin yliopiston Eläinmuseon kokoelmiin (Jukka Santala, Kai Lunden, Pertti Virta, Roger Moberg ym.). Edellinen havainto on vuodelta 1998.

Kategoria E

Patagonianhaapana *Anas sibilatrix* (0, 3, 0) = 3 (0, 0, 0, 0, 1, 0)

8.6.2005 Artjärvi Säyhteenjärvi Ruskovillan lahti (Ohto Oksanen, Arto Puikkonen). Edellinen havainto on vuodelta 1991.

Morsiosorsa *Aix sponsa*

4.5.2001 Lappi, Kauklaistenjärvi 1 k (Janne Lampolahti).

RK ei ole tarkastanut tästä lajista vuoden 2001 jälkeen tehtyjä havaintoja.

Kiinanriisihaikara *Ardeola bacchus* (0, 0, 1) = 1 (0, 0, 0, 0, 0, 0)

17. - 19.7. Rautavaara Ylä-Luosta jp (v) (Kari Partanen ym.).

Uusi laji maallemme. Kiinanriisihaikara pesii Mantshuriasta Etelä-Kiinaan, ja pohjoiset populaatiot ovat muuttolintuja. Siitä on myös harhautumishavaintoja Koreasta ja Japanista (Hancock & Kushlan 1984). Laji on havaittu Norjassa syyskuussa 1973 (Mjøs 2002, NSKF 2008), Unkarissa elokuussa 2000 (Ecsedi ym. 2000, Tamás Zalai, kirj ilm.) ja Englannissa lokakuussa 2004 (BOURC 2007). Norjan havainto on kategoriassa D, Englannin kategoriassa E ja Unkarin kategoriassa DA (lähinnä Suomen D-kategoriaa). Kaikki olivat aikuisia lintuja.

Savannihaikara *Ciconia abdimii* (0, 0, 1) = 1 (0, 0, 0, 0, 0, 0)

2.7. Posio Karjalaisenniemi +1kv (v) (Timo Ruokamo, Rainer Ruokamo, Reijo Ruokamo, Joni Ruokamo, ilm. Pirkka Aalto); 9.7. - 2.8. Rovaniemi Autti-Pekkala +1kv (v) (Taneli Halonen, Viljo Ruokanen, Veikko Soudunsaari, Olavi Aalto, Pirkka Aalto ym.).

Nämä maamme ensimmäiset havainnot tästä trooppisesta haikaralajista koskevat todennäköisesti samaa yksilöä. Savannihaikara pesii Arabian niemimaan eteläosissa ja Saharan eteläpuolisessa Afrikassa päiväntasaajan pohjoispuolella. Se on muuttolintu, joka talvehtii eteläisessä Afrikassa ja etäisin rengaslöytö on Zimbabwesta Kameruniin 2821 km lentäneen linnun nimissä (Underhill ym. 1999). Laji on yleinen tarhalintu Euroopassa (ISIS 2008) ja se lisääntyy hyvin myös tarhaolosuhteissa (Elliot 1992). Lajin ei ole todettu harhautuvan pohjoiseen levinneisyysalueeltaan.

Hylätyt havainnot

Lumihanhi *Anser caerulescens* 7. - 9.5.1982 Tornio Pirkkiö 2; **Suula** *Morus bassanus* 1.9.1998 Simo Karsikkon merialue 1kv; **Karimetso** *Phalacrocorax aristotelis* 3.8. Loimaa Niinijoki; **Isohaarahaukka** *Milvus milvus* 14.4. Lempäälä Py-

hällönvuoren näkötorni E 9.30; **Arosuohaukka** *Circus macrourus* 21.6.2006 Tornio Alaraumo ad n; 29.8.2006 Lohja Pulli 2kv k; **Arohiirihaukka** *Buteo rufinus* 26.8. - 1.10. Karjaa Mustio (v); **Arokotka** *Aquila nipalensis* 28.5.2004 Kuusamo Alakitka 2-3kv; 4.6. Ylitornio Tengeliö 4; 17.6. Oulu Taskila subad S 13.50-13.00; **Aavikkohaukka** *Falco cherrug* 24.6.2006 Tornio Alaraumo subad; **Amerikanhuitti** *Porzana carolina* 2.6. Salo Halikonlahti k; **Palsasirri** *Calidris melanotos* 18.9. Pori Yyteri; **Mustapyrstökuiri** *Limosa limosa* islandica 17.4.2006 Vesilahti Jokioinen ad k; **Isovesipääsky** *Phalaropus fulicarius* 5.6. Kolari Ylläsjärvi Yllöslompolon torni 2 ad; **Isokihu** *Stercorarius skua* 5.5. Virolahti Harvajanniemi ad; **Valkoposkitiira** *Chlidonias hybrida* 9.7. Parainen Attu, Almarsund (v); **Pikkuruokki** *Alle alle* 13.4.1980 Valkeakoski Konhonselkä; **Arotasku** *Oenanthe isabellina* 27.9. Korppoo Jurmo 1kv (v); **Kenttäkerttunen** *Acrocephalus agricola* 30.5. Helsinki Fastholma Å; **Kashimirinuulintu** *Phylloscopus humei* 9. - 11.11.1974 Korppoo Jurmo; **Tiltaltti** *Phylloscopus collybita tristis* 12.10. Keuruu Karkeisvuori; **Iberiantiltaltti** *Phylloscopus ibericus* 9.6. Inkoo Sommarin; **Valkopäätiainen** *Parus cyanus* 10.11.2005 - 18.5.2006 Lemu k; **Varis** *Corvus corone corone* huhtikuu 1999 Ilmajoki Vaivaistenneva (v) ammuttu ja nykyisin Seinäjoen Luontomuseon kokoelmissa (lintu on mustavaris); 30.4.1996 - 2.7.1997 Eurajoki kk Havaittu 30.4.1996 ja 31.5.-2.7.1997; 27. - 29.4. Korppoo Utö ad; **Kultasirkku** *Emberiza aureola* 10.6. Kuusamo Kuusamon Portti subad k; **Pikkupajusirkku** *Emberiza pallasii* 18.9.1993 Joensuu Höytiäisen kanavan suisto +2kv k; **Harmaasirkku** *Emberiza calandra* 1.4. Heinola Laakeassuo.

Käsittelyssä olevat havainnot

Lumihaani *Anser caerulescens atlanticus* 21.4. Hailuoto useassa paikassa k (v); **Ruskosotka** x **tukkasotka** *Aythya nyroca* x *fuligula* 18.5. Hailuoto Kirkkosalmi k (v); **Haarahaukka** *Milvus migrans lineatus* 28.6. - 4.7.2006 Uusikaupunki kaatopaikka 2kv (v) 5.7. Tampere Tarastenjärvi ad (v); 7. - 8.7.2006 Tampere Tarastenjärvi 2kv (v); **Aavikkohaukka** *Falco cherrug* 1.8. Kuopio Kolmisoppi 1kv (v); **Etelänharmaalokki** *Larus michahellis* 26.7. - 16.8.2006 Oulu Rusko 2kv (v); **Västaräkki** *Motacilla alba yarellii* 13.4.2005 Ypäjä Hevosopisto Poukkasilta n tai 2kv k (v); 17.4.2006 Pirkkala Pappilanniemi, Tuiskula (v); 6. - 18.5.2006 Espoo Finno 2kv k (rengastettu, v); 9.3. - 10.3. Lieto Suopohja k (v); **Tiltaltti** *Phylloscopus collybita collybita* 23.5.2006 Lemland Lågskär (v, näyte); 5.10. Hanko Uddskatan reng. (v); **Isolepinkäinen** *Lanius excubitor homeyeri* 23.9.2000 Kemiö kirkonkylä ad; 15.11.-6.12.1998 Espoo Röylä; **Mäntysirkku** *Emberiza leucocephalos* 11. - 15.11.2006 Oulainen Piippsjärvi 1kv n (v); 21.10. Kokkola Öja Tjärn n (v).

Korjauksia ja lisäyksiä

Jaloahikara *Egretta alba*, päivämääräkorjaus: 29.4.1990 Utsjoki, Niemelä (katsauksessa on 1.5.1990); **Arosuohaukka** *Circus macrourus*, päivämääräkorjaus: 9.-10.9.2006 Helsinki Etu-Viikki 1kv k (katsauksessa on 10.-11.9.); **Pikkutrappi** *Tetrax tetrax* 1868, oikea kunta on Kuusisto, ei Piikkiö (Lehikoinen ym. 2003, Esa Lehikoinen kirj.) Tämä havainto ei ole RK:n tarkastama, koska se

edeltää RK:n perustamista, eikä kuulu niihin lajeihin, joista RK on tarkastanut kaikki havainnot. Kunta on väärin mm. teoksessa Solonen (1985); **Töyhtökiuru** *Galerida cristata* päivämääräkorjaus: 20.8.1965 Virrat. Tämä havainto ei ole RK:n tarkastama, koska se edeltää RK:n perustamista, eikä kuulu niihin lajeihin, joista RK on tarkastanut kaikki havainnot. Se on julkaistu teoksessa Solonen (1985) väärällä päivämäärällä 20.6.1965; **Vii-tatiainen** *Parus palustris* 23.10.2004 - 6.11.2005 oikea paikka on Uusikaupunki, Santtio.

Kiitokset

Alan Dean, Alexander Hellquist, Markku Kangasniemi, Hannu Koskinen, Esa Lehikoinen, Bo Pettersson, Lars Svensson, Urban Olsson ja Roni Väisänen avustivat RK:n toimintaa. Pirkka Aalto, Pekka Alho, Markus Kesitalo, Aleksi Lehikoinen, Petteri Lehikoinen, Pekka J. Nikander, Petri Metsälä, Esko Rajala ja Jani Vastamäki korjasivat ja täydensivät havaintokoostetta ja/tai katsausta. Annika Forsten tarkisti summaryn. Ja kiitokset tietenkin myös kaikille havaintojaan palauttaneille ja lomakkeiden keruussa kunnostautuneille.

Kirjallisuus

- BBRC.org 2008: [verkkojulkaisu] <http://www.bbrc.org.uk/workinprogress.htm> (viitattu 9.4.2008).
- BOURC 2007: British Ornithologists' Union Records Committee: 34th Report (October 2006). - Ibis 149: 194-197.
- Brensing, D. & Barthel, P. H. 1993: Ein Hybride aus Lasur- Parus cyanus und Blaumeise P. caeruleus am Neusiedlersee. - Limicola 7: 147-151.
- Cairenius, S. 2006: Vihertikka Virossa ja muualla Baltiassa. - Ornis Karelica 29: 32-33.
- Cramp, S. & Perrins, C. M. (toim.) 1993: The Birds of the Western Palearctic. Osa VII. - Oxford Univ. Press, Oxford.
- Dean, A. R. & Svensson, L. 2005: 'Siberian Chiffchaff' revisited. - British Birds 98: 396 - 410.
- Ecsedi, Z., Oláh, J. jr. & Tar, J. 2000: The Chinese Pond Heron in Hungary. - Birding World 13: 466-467.
- Eesti Linnuatlas 2008: [verkkojulkaisu]. <http://www.eoy.ee/atlas/> (viitattu 6.4.2008).
- Elberg, J. 1992: Sällsynta fåglar i Sverige 1991. - Vår Fågelvärld 51: 17-32.
- Elliot, A. 1992: Family Ciconiidae (Storks). - Teoksessa: del Hoyo, J., Elliot, A. & Sargatal, J. (toim.), Handbook of the Birds of the World. Vol. 1. Lynx Edicions, Barcelona.
- Ferguson-Lees, J. & Christie, D. A. 2001: Raptors of the World. - Christopher Helm, London.
- Fraser, P. A., Rogers, M. J. & the Rarities Committee 2007: Report on rare birds in Great Britain in 2005. Part 1: non-passerines. - British Birds 100(1): 16-61.
- Hancock, J. & Kushlan, J. 1984: The Herons Handbook. - Croom Helm, London & Sydney.
- Harrap, S. 1995: The Azure Tit. - Birding World 8(10): 382-389.
- ISIS 2008: ISIS Species Holdings [verkkojulkaisu]. International Species Information System <http://www.isis.org/CMSHOME> (viitattu 1.4.2008).
- Helbig, A. J., Salomon, M., Bensch, S. & Seibold, I. 2001: Male-biased gene flow across an avian hybrid zone: evidence from mitochondrial and microsatellite DNA. - J. Evol. Biol. 14: 272-287.
- Jännes, H. 1990: Mustapäätaskan Saxicola torquata alalajien ja sukupuolen määrittämisestä sekä lajin esiintymisestä Suomessa. - Lintumies 25: 162-175.
- Hellström, M. & Waern, M. 2005: Svarthakade buskskvättar - ras- och åldersbestämning vår och sommar. - Vår Fågelvärld 64(2): 36-43.
- Hellström, M. 2006: Luriga skvättor. - Roadrunner 4/2006: 42-43.
- Kondratyev, A. V. & Ptchelintsev, V. G. 2006: Vihertikan Picus viridis nykyinen tilanne Luoteis-Venäjällä. - Ornis Karelica 29: 28-30.
- Kontikorpi, J. 2006: Eteläkarjalaisten havainnot vihreistä tikoista Etelä-Karjalassa ja Luoteis-Venäjällä. - Ornis Karelica 29: 30-31.
- Lehikoinen, E., Gustafsson, E. ym. 2003: Varsinais-Suomen linnut. - Turun lintutieteellinen yhdistys ry., Turku.
- Mjøs, A. T. 2002: Revurdering av eldre funn og endringer på den norske fuglelisten. - Ornis Norvegica 25: 64-92.
- Netfugl 2008: [verkkojulkaisu]. www.netfugl.dk (viitattu 31.3.2008).
- NSKF 2008: Norgeslisten. [verkkojulkaisu]. <http://www.birdlife.no/organisasjonen/nskf/norgeslisten.php> (viitattu 7.4.2008).
- Rariteettikomitea 1984: Ennen Rariteettikomitean perustamista julkaistujen harvinaisuushavaintojen tarkistus. - Lintumies 19(2): 76-82.
- SOF 2003: Sällsynta fåglar i Sverige. 2:a uppl. - SOF, Stockholm.
- SOF 2006: Fågelåret 2005. - SOF, Stockholm.
- Sofnet 2008: [verkkojulkaisu]. www.sofnet.org
- Solonen, T. 1985: Suomen linnusto. - SLY:n Lintutieto Oy, Helsinki.
- Stewart, P. 2006: The primary moult of the Lesser Black-backed Gull L. fuscus. The Severn Estuary Gull Group, Special Publication No. 1. <http://www.gull-research.org/papers/LBB-GUMoult.pdf>
- Svensson, L. 1992: Identification guide to European passerines. - Svensson, Stockholm.
- Svensson, L. 2001: The correct name of the Iberian Chiffchaff Phylloscopus ibericus Ticehurst 1937, its identification and new evidence of its winter grounds. - Bull. B.O.C. 2001: 281-296.
- Underhill, L. G., Tree, A. G., Oschadleus, H. D. & Parker, V. 1999: Review of ring recoveries of waterbirds in Southern Africa. - Avian Demography Unit, Cape Town.
- Wassink, A. & Oorel, G. J. 2007: The Birds of Kazakhstan. - De Cocksdorp, Texel.
- Wetlands International 2006: Waterbird Population Estimates. 4th edition. - Wetlands International, Wageningen, The Netherlands.

Kirjoittajien osoitteet/ Authors' addresses

Antero Lindholm

Tornihaukantie 2 as 15, 02620 Espoo

antero.lindholm@elisanet.fi

RK:

<http://www.birdlife.fi/havainnot/rk/rk-jasenet.shtml>

Summary: Rare birds in Finland in 2007

This report of the Finnish National Rarities Committee reports all accepted records for the year 2007, as well as some older previously unpublished records. A few records are still under consideration and will be published in the next reports. Records of birds in other categories than A and rejected records are listed separately. The details included for each record are: date and locality, number of birds if more than one, other details if known (kv=calendar year, jp=adult breeding plumage, tp=winter plumage, vp=transient plumage, n-puk.=female plumage, reng.=trapped, ringed, v=photographed or videoed, ään. = sound recorded (and this evidence seen or heard by the committee; of records submitted in 2007, 63% were supported with such "hard evidence"), W (=west) etc. refers to migrating birds and their flying direction. The three numbers in brackets after each species' name give the total number of

individuals observed in Finland (1) before 1975, (2) in the period 1975-2006 and (3) in 2007, respectively. They are followed by the total number and then six numbers in brackets which give the numbers during the years 2001 – 2006.

In 2007, two species (Long-toed Sandpiper *Calidris subminuta* and Audouin's Gull *Larus audouinii*) were added to category A of the Finnish list. Abdim's Stork (*Ciconia abdimii*) and Chinese Pond Heron (*Ardeola bacchus*) were added to category E. Two species were recorded for the second time: Saker (*Falco cherrug*) (with additional records in category E) and Great Spotted Cuckoo (*Clamator glandarius*), which was elevated from category B to A. Other accepted species with ten or less earlier records were Purple Heron (*Ardea purpurea*), Booted Eagle (*Hieraeetus pennatus*), White-rumped Sandpiper (*Calidris fuscicollis*), Long-billed Dowitcher (*Limnodromus scolopaceus*), Ross's Gull (*Rhodostethia rosea*), Green Woodpecker (*Picus viridis*), Calandra Lark (*Melanocorypha calandra*), Eastern Olivaceous

Warbler (*Hippolais pallida*) and Cretzschmar's Bunting (*Emberiza caesia*). Two records of Black-tailed Godwit of the subspecies *islandica* were accepted. From the species in category E the record of Chiloe Wigeon (*Anas sibilatrix*) warrants a mention.

The year 2007 was good for Short-toed Eagle (*Circaetus gallicus*), Little Bustard (*Tetrax tetrax*), Pectoral Sandpiper (*Calidris melanotos*), Black-throated Thrush (*Turdus rufo-collis atrogularis*) and Azure Tit (*Parus cyanus*). On the other hand, no records of the following species were accepted: American Wigeon (*Anas americana*) (previously 62 records, the last year without records of this species was 1989), Surf Scoter (*Melanitta perspicillata*) (previously 59 records, the last year without records of this species was 1987), Northern Gannet (*Morus bassanus*) (previously 40 records), Tawny Pipit (*Anthus campestris*) (previously 190 records, this species was not recorded in 2001, but otherwise every year during the time the RC has been assessing records, from 1975).

Savannihaikara *Ciconia abdimii* Rovaniemellä 24.7.2007, vuoden julkislintuja. Kuva: ARI KAKKO